

Istungidokument

A9-0407/2023

6.12.2023

RAPORT

ELi Kesk-Aasia strateegia kohta
(2023/2106(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Karsten Lucke

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI.....	15
LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI.....	16
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	17
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	18

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ELi Kesk-Aasia strateegia kohta (2023/2106(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 15. mai 2019. aasta ühisteatist „EL ja Kesk-Aasia: uued võimalused tugevama partnerluse loomiseks“ (JOIN(2019)0009),
- võttes arvesse nõukogu 17. juuni 2019. aasta järeldusi uue ELi Kesk-Aasia strateegia kohta,
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 19. septembri 2018. aasta ühisteatist „Euroopa ja Aasia ühendamine – ELi strateegia põhielemendid“ (JOIN(2018)0031),
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 1. detsembri 2021. aasta ühisteatist „Global Gateway“ (JOIN(2021)0030),
- võttes arvesse 17. novembril 2022 Samarkandis toimunud ja ühiste probleemidele lahenduste leidmisele keskendunud ELi ja Kesk-Aasia välisministrite 18. kohtumise tulemusi,
- võttes arvesse Kesk-Aasia riigipeade ja Euroopa Ülemkogu eesistuja ühist pressiteadet, mis avaldati pärast 2. juunil 2023 Tšolpon-Atas toimunud teist piirkondlikku kõrgetasemelist kohtumist,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kasahstani Vabariigi vahelist laiendatud partnerlus- ja koostöölepingut¹,
- võttes arvesse partnerlus- ja koostöölepingut, millega sõlmitakse partnerlus ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Kirgiisi Vabariigi vahel²,
- võttes arvesse komisjoni 13. juuni 2022. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Kirgiisi Vabariigi vahelise laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2022)0277),
- võttes arvesse partnerlus- ja koostöölepingut, millega seatakse sisse partnerlus ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Tadžikistani Vabariigi vahel³,
- võttes arvesse Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Usbekistani Vabariigi

¹ [ELT L 29, 4.2.2016, lk 3.](#)

² [EÜT L 196, 28.7.1999, lk 48.](#)

³ [ELT L 350, 29.12.2009, lk 3.](#)

vahelist partnerlus- ja koostöölepingut⁴,

- võttes arvesse 18. novembril 2022 toimunud ELi ja Kesk-Aasia ühendatuse konverentsi, 18.–19. mail 2023 toimunud teise ELi ja Kesk-Aasia majandusfoorumi, 10. märtsil 2023 toimunud neljanda ELi ja Kesk-Aasia kodanikuühiskonna foorumi ning 23.–24. veebruaril 2023 toimunud seitsmenda ELi ja Kesk-Aasia kõrgetasemelise keskkonna ja veevarude teemalise konverentsi tulemusi,
 - võttes arvesse ELi rahastatud uuringut „Sustainable transport connections between Europe and Central Asia“ (Kestlikud transpordiühendused Euroopa ja Kesk-Aasia vahel), mille viis läbi Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank ning mis avaldati 30. juunil 2023,
 - võttes arvesse 7. novembril 2022 allkirjastatud ELi ja Kasahstani vahelist vastastikuse mõistmise memorandumit, mis käsitleb strateegilist partnerlust toormete, patareide ja akude ning taastuvallikatest toodetud vesiniku valdkonnas,
 - võttes arvesse Kesk-Aasia riikidega peetud inimõigustealaste dialoogide tulemusi,
 - võttes arvesse 23. oktoobril 2023 toimunud ELi ja Kesk-Aasia ministrite 19. kohtumisel heaks kiidetud ELi ja Kesk-Aasia suhete süvendamist käsitlevat ühist tegevuskava,
 - võttes arvesse Kesk-Aasia riigipeade ja Saksamaa liidukantsleri ühisavaldust pärast nende 29. septembril 2023. aastal Berliinis toimunud tippkohtumist,
 - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kasahstani, Kõrgõzstani, Tadžikistani, Türkmenistani ja Usbekistani kohta,
 - võttes arvesse ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmandat tegevuskava aastateks 2021–2025,
 - võttes arvesse oma 23. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse kohta ELi välis- ja julgeolekupoliitikas⁵,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0407/2023),
- A. arvestades, et alates ELi Kesk-Aasia strateegia vastuvõtmisest 2019. aastal on piirkonda mõjutanud märkimisväärsed välistegurid, nagu Venemaa ebaseaduslik agressioonisõda Ukraina vastu, Talibani võimuhaaramine Afganistanis ja Hiina üha jõulisem välispoliitika, samuti sisemine ebastabiilsus, eelkõige 2022. aasta jaanuaris Kasahstanis toimunud vägivaldsed rahutused, 2021. aasta novembris ja 2022. aasta mais Tadžikistanis Mägi-Badahšani autonoomses oblastis toimunud pamiiri rahva meeleavaldustele ning 2022. aasta juulis Usbekistanis Karakalpakkia Vabariigis toimunud meeleavaldustele järgnenud vägivaldsed repressioonid ning korduvad kokkupõrked Kõrgõzstani ja Tadžikistani piiril;

⁴ [EÜT L 229, 31.8.1999, lk 3.](#)

⁵ [ELT C 404, 6.10.2021, lk 202.](#)

- B. arvestades, et Kesk-Aasia on ELi jaoks strateegilist huvi pakkuv piirkond julgeoleku ja ühendatuse, energiavarustuse ja ressursside mitmekesistamise, konfliktide lahendamise ja mitmepoolse reeglitel põhineva rahvusvahelise korra kaitse seisukohast, mida ohustavad Venemaa rünnak meie väärtuste vastu, ülemaailmse toidukriisi süvenemine, agressioon ja julmused, desinformatsiooni levik, relvastatud korrupsioon ja valimistesse sekkumine;
- C. arvestades, et ükski Kesk-Aasia riik ei toeta Venemaa sissetungi Ukrainasse ega tunnusta Venemaa annekteeritud Ukraina piirkondi Venemaa Föderatsiooni osana;
- D. arvestades, et 28. märtsil 2023 kutsus ELi sanktsioonide rakendamise rahvusvaheline erisaadik piirkonna riike üles hoiduma Moskvat abistamast, kui see üritab hoida kõrvale sanktsioonidest, mis Venemaale on kehtestatud Ukraina-vastase agressioonisõja tõttu;
- E. arvestades, et Venemaa ametnikud ja propagandistid kasutavad jätkuvalt agressiivset retoorikat mõnede Kesk-Aasia riikide, eelkõige Kasahstani vastu, seades kahtluse alla selle territoriaalse terviklikkuse ja rahvusliku identiteedi;
- F. arvestades, et sellised asjaolud nagu Venemaa isoleeritus Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärjel, läbi Kesk-Aasia kulgevate ja Venemaast mööduvate kaubateede tugevdamine, ELi kavandatav laienemine Ida-Euroopas ja Hiina kasvav mõju piirkonnas nõuavad ELi Kesk-Aasia strateegia täielikku ümbermõtestamist ja demokraatliku ELi aktiivsemat kohalolekut piirkonnas alternatiivina väljakujunenud autokraatlikele osalejatele;
- G. arvestades, et Euroopa ja Aasia vahel on vaja tagada ühendus nii, et välditakse Venemaa territooriumi läbimist; arvestades, et EL on väga huvitatud tõhusate kaubandus- ja energiakorridoride kasutuselevõtust Euroopa ja Aasia vahel, nagu näitas 18. novembril 2022. aastal Samarkandis toimunud ELi ja Kesk-Aasia ühendatuse konverents;
- H. arvestades, et kõik viis Kesk-Aasia riiki ratifitseerisid Pariisi kokkuleppe; arvestades, et nad on kliimamuutuste tagajärgede suhtes eriti haavatavad; arvestades, et halva ja vastutustundetu veemajanduse ning puuvillapõldude niisutamisest tingitud suuremate jõgede reostumise tõttu on piirkonna veevarude kasutamine olnud ebatõhus; arvestades, et Kesk-Aasia liustikud kahanevad jätkuvalt kiiresti, süvendades üht kõige tõsisemat veekriisi Maal ja tekitades piirkonna haavatavale elanikkonnale katastroofilisi tervise-, ökoloogilisi ja sotsiaalseid probleeme; arvestades, et sagedased konfliktid vee pärast ja poliitiline ebastabiilsus on takistanud piiriüleste jõgede ühtset planeerimist ja tõhusat veejaotust; arvestades, et laiemas piirkonnas toimuvad geopoliitilised muutused pakuvad võimalusi sisukamaks piirkondlikuks koostööks; arvestades, et selline piirkondlik koostöö on olnud mõjus veediplomaatia ja piirivaidluste lahendamise kontekstis ning on veelgi olulisem kliimamuutustest tulenevate kasvavate piiriüleste ohtude käsitlemisel;
- I. arvestades, et laiendatud partnerlus- ja koostöölepingud on uue põlvkonna lepingud, mis on ELi Kesk-Aasiaga tehtava koostöö nurgakivi; arvestades, et Kasahstan oli esimene Kesk-Aasia riik, kes allkirjastas 2015. aastal laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu, mis jõustus 1. märtsil 2020 pärast selle ratifitseerimist kõigi liikmesriikide poolt, ja see tuleks korrapäraselt läbi vaadata; arvestades, et läbirääkimised ELi ja Kõrgõzstani laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu üle lõppesid 6. juulil 2019, kuid seda ei ole

nõukogu ja komisjoni vahelise õigusvaidluse tõttu ikka veel allkirjastatud; arvestades, et läbirääkimised ELi ja Usbekistani laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu üle lõppesid 6. juulil 2022; arvestades, et EL ja Tadžikistan alustasid läbirääkimisi laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu üle 2023. aasta alguses; arvestades, et partnerlus- ja koostööleping Türgmenistaniga allkirjastati 1998. aastal, kuid Euroopa Parlament ei ole andnud oma nõusolekut lepingu ratifitseerimiseks, kuna on väga mures, et võrdlusalused Türgmenistani edusammude jälgimiseks inimõiguste ja põhivabaduste valdkonnas on liiga lühiajalised;

- J. arvestades, et esimene ELi ja Kesk-Aasia juhtide kohtumine toimus 27. oktoobril 2022 Astanas ja seejärel teine selline kohtumine 2. juunil 2023 Tšolpon-Atas; arvestades, et juhtide tippkohtumine toimub kavakohaselt 2024. aastal; arvestades, et need kohtumised kujutavad endast ELi ja Kesk-Aasia suhete edasist institutsionaliseerimist ning täiendavad olemasolevate piirkondlike dialoogide ja platvormide tööd;
- K. arvestades, et esimene C5+1-tippkohtumine Kesk-Aasia riikide juhtide ja Ameerika Ühendriikide presidendi vahel toimus 19. septembril 2023 New Yorgis; arvestades, et viie Kesk-Aasia riigi ja Saksamaa tippkohtumine toimus 29. septembril 2023 Berliinis;
- L. arvestades, et kõigi viie Kesk-Aasia riigi puhul on demokraatia olukorda kajastavad näitajad kehvad ja halvenevad veelgi ning nad on liigitatud autoritaarseteks režiimideks ning et Freedom House on 2023. aasta aruandes vabaduse kohta maailmas nimetanud neid „mitte vabaks“; arvestades, et 2023. aasta ajakirjandusvabaduse indeksi järgi halvenes ajakirjandusvabaduse olukord Kesk-Aasias märkimisväärselt ja 2022. aasta korrupsiooni tajumise indeksis oli Kesk-Aasia keskmine punktisumma tunduvalt väiksem kui üleilmne keskmine; arvestades, et Piirideta Reporterid on teatanud paljudest juhtumitest, mil Kesk-Aasia riikide ametiasutused on survestanud oma meediat, et see kajastaks Venemaa sissetungi Ukrainasse n.ö neutraalsel viisil või ei kajastaks üldse;
- M. arvestades, et Euroopa Parlamendi väliskomisjon külastas 21.–25. veebruaril 2022 Tadžikistani ja Usbekistani ning 21.–25. augustil 2023 Kasahstani ja Kõrgõzstani; arvestades, et Euroopa Parlamendi delegatsioon ELi-Kasahstani, ELi-Kõrgõzstani, ELi-Usbekistani ja ELi-Tadžikistani parlamentaarsetes koostöökomisjonides ning Türgmenistani ja Mongooliaga suhtlemiseks hoiab korrapäraste kontaktide kaudu suhteid Kesk-Aasia riikide parlamentidega;
- N. arvestades, et Kesk-Aasias on põhjendatud hirm radikaliseerumise, kasvava äärmusluse ja terroriohu ees, sealjuures naaseb piirkonda väga palju endisi ISISe võitlejaid ja Afganistani julgeolekuolukord on keeruline;
- O. arvestades, et Kesk-Aasia riikides on naised ja tütarlapsed kuritarvitamise suhtes endiselt väga haavatavad, eriti kuna naistevastane vägivald on laialdaselt aktsepteeritud ja teadlikkus soostereotüüpidest on vähene;
- P. arvestades, et lapsega sõlmitud abielud on Kesk-Aasias endiselt levinud, eriti Kõrgõzstanis ja Tadžikistanis, kus iga kaheksas tütarlaps abiellub enne 18. eluaastat;

ELi ja Kesk-Aasia koostöö

1. rõhutab, et EL ja Kesk-Aasia seisavad vastamisi suurte ülemaailmsete ja piirkondlike geopoliitiliste muutuste ja probleemidega, mis annavad neile märkimisväärse tõuke tegutseda pikaajalise, struktureeritud ja vastastikku kasuliku koostöö nimel ühist huvi pakkuvates küsimustes; soovib ELil tungivalt intensivistada koostööd Kesk-Aasiaga, arvestades piirkonna geostrateegilist tähtsust, ning edendada strateegilist partnerlust nende riikidega, laiendades koostööd poliitilisel ja majanduslikul tasandil; väljendab heameelt ELi ja Kesk-Aasia vaheliste kõrgetasemeliste kontaktide sagenemise üle, eelkõige Kesk-Aasia riigipeade ja Euroopa Ülemkogu eesistuja kohtumiste üle, ning Kesk-Aasiasse nimetatud Euroopa Liidu eriesindaja töö üle; nõuab kõigi nende kõrgetasemeliste kohtumiste ja avalduste suhtes konkreetsete järelmeetmete võtmist; väljendab sellega seoses heameelt 2024. aastaks kavandatud ELi ja Kesk-Aasia esimese tippkohtumise üle ning ELi ja Kesk-Aasia suhete süvendamist käsitleva ühise tegevuskava heakskiitmise üle, kuna see on strateegiline kava dialoogi ja koostöö edendamiseks konkreetsetes valdkondades, sealhulgas seoses kultuurilise, sotsiaalse ja majandusliku vastupidavuse suurendamisega; innustab ELi jätkama selliste poliitiliste ja majandusreformide edendamist, mis tugevdavad õigusriiki, demokraatiat, head valitsemistava ja inimõiguste austamist; märgib, et Euroopa Parlament on valmis edendama koostööd Kesk-Aasia riikide parlamentidega;
2. märgib, et Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja tema suurenenud natsionalistlik narratiiv on nõrgendanud Venemaa positsiooni piirkonnas ja julgustanud Kesk-Aasiat tegema koostööd teiste osalejatega ning et need osalejad on tõhustanud koostööd Kesk-Aasiaga; võtab teadmiseks ka Hiina tegevuse selles piirkonnas; rõhutab, et ELil on nüüd võimalus laiendada oma sidemeid Kesk-Aasiaga ja täita piirkonnas olulisemat rolli; rõhutab, et EL peaks kasutama seda võimalust vastastikku kasuliku koostöö edendamiseks ja pakkuma Kesk-Aasiale partnerlust, millest võib saada eriline osa ELi laiemast strateegiast idanaabrite suhtes; on seisukohal, et selle koostöö tugevdamine aitaks võidelda ka Venemaa mõju vastu piirkonnas;
3. rõhutab, kui tähtis on Atlandi-ülene koostöö Kesk-Aasia teemal, ja kutsub ELi üles astuma omal algatusel samme, et töötada Ameerika Ühendriikidega välja ühine Kesk-Aasia strateegia, mis peaks hõlmama koostööd demokraatia edendamise, investeringute, kaubanduse, majanduse ja piirkondliku julgeoleku valdkonnas;
4. rõhutab, et Euroopa Liit on pühendunud koostööle Kesk-Aasia riikidega rahu, julgeoleku, stabiilsuse, heaolu ja kestliku arengu nimel, järgides täielikult rahvusvahelist õigust ning kõigi riikide sõltumatuse, suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamise, jõu mittekasutamise või selle kasutamisega ähvardamise ning rahvusvaheliste vaidluste rahumeelse lahendamise põhimõtteid;
5. mõistab hukka katsed hõlbustada või aidata ükskõik millisel viisil kaasa Küprose okupeeritud alal tegutseva separatistliku üksuse rahvusvahelisele tunnustamisele, eelkõige seoses sellele väidetavalt vaatleja staatuse andmisega Turgi Riikide Organisatsioonis (Organization of Turcic States); soovib asjaomastel Kesk-Aasia riikidel järgida tegelikkuses kõigi riikide suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtteid ning mitte ratifitseerida Turgi Riikide Organisatsiooni muudetud põhikirja, millega vaatleja staatuse andmise otsus rakendatakse;
6. tunnistab, et Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja ja selle tagajärgedega kaasnevad

Kesk-Aasia riikidele, kes on traditsiooniliselt hoidnud tihedaid suhteid Venemaaga, nii probleemid kui ka võimalused; rõhutab ELi huvi tihendada Kesk-Aasia riikidega majandussuhteid ja tugevdada poliitilisi sidemeid, osaliselt selleks, et minimeerida Venemaa ja Valgevene vastu kehtestatud sanktsioonidest kõrvalehoidmist; rõhutab sanktsioonide küsimuses jätkuva tiheda teabevahetuse tähtsust ning kutsub Kesk-Aasia riikide, eelkõige Kasahstani, Kõrgõzstani ja Usbekistani ametivõime üles tegema tihedat koostööd ELiga, eriti selle sanktsioonide saadikuga, et suurendada pingutusi sanktsioonidest kõrvalehoidmise vältimiseks; mõistab hukka Venemaa tegevuse värvata Kesk-Aasia rändajaid ja kodanikke Ukrainas võitlemise eesmärgil ning toetab selle peatamiseks võetavaid meetmeid; võtab teadmiseks Kesk-Aasia riikide individuaalsed püüdlused tagada, et nende territooriume ei kasutata ELi sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks, ning väljendab heameelt Kasahstani haldusmeetmete ja kõrgetasemeliste poliitilise kohustuse üle sellega seoses; kutsub ELi üles kasutama Kesk-Aasia strateegias diferentseeritud lähenemisviisi, mille alusel hinnatakse Venemaa suhtes kehtestatud sanktsioonide poliitika valdkonnas ELiga tehtava koostöö taset; juhib tähelepanu sellele, milline on liikmesriikide endi osa tagamaks, et eksporditavad kaubad, mis tõenäoliselt ikka veel jõuavad Kesk-Aasia kaudu Venemaale, läbiksid asjakohased ennetavad kontrollid;

7. on seisukohal, et ELi Kesk-Aasia strateegia läbivaatamine on vajalik, et seda viimastel aastatel toimunud geopoliitiliste sündmuste valguses ajakohastada; kordab, et laiendatud partnerlus- ja koostöölepingutel on Kesk-Aasia riikidega tehtava koostöö raamistikuna keskne tähtsus; märgib murega, et ELi ja Kõrgõzstani vaheline laiendatud partnerlus- ja koostööleping, mille läbirääkimised viidi lõpule 2019. aastal, on endiselt allkirjastamata; kutsub nõukogu ja komisjoni üles edendama kiiresti käimasolevaid läbirääkimisi laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu sõlmimiseks Tadžikistaniga ning leidma lahendused seni veel lahtistele küsimustele ja allkirjastama viivitamata laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu Kõrgõzstani ja Usbekistaniga, et Euroopa Parlament saaks kasutada oma õigusi seoses nende lepingute ratifitseerimisega; rõhutab, et suutmatuse selliseid lepinguid pärast läbirääkimiste lõppu allkirjastada seab kahtluse alla ELi usaldusväarsuse ülemaailmse osalejana;
8. märgib, et seni Kesk-Aasia riikidega sõlmitud laiendatud partnerlus- ja koostöölepingutes pannakse suurt rõhku demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja õigusriigi austamisele; rõhutab inimõiguste, demokraatlike väärtuste, soolise võrdsõiguslikkuse, vaba meedia ja rohepöörde peavoolustamise tähtsust suhtluses Kesk-Aasia riikide valitsustega;

Piirkondlik koostöö

9. rõhutab vastastikku kasuliku koostöö suurt potentsiaali kestliku arengu, ühendatuse, energeetika, kriitiliste toormete ja julgeoleku valdkonnas, kusjuures Kesk-Aasia on ida ja lääne vahelises ühenduses keskne piirkond; tuletab sellega seoses meelde Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja olulisi geopoliitilisi tagajärgi, mis on taaselustanud keskkoridori nii piirkondliku majandusvööndina kui ka Aasia ja Euroopa vahelise alternatiivse ja kestliku marsruudina, mis aitab vältida Venemaa territooriumi läbimist; tuletab meelde, et uus Euraasia maasild läbib sanktsioonide all olevat Venemaa ja Valgevene territooriumi; rõhutab keskkoridoris piirkondliku integratsiooni edendamise olulisust ja märgib, et Global Gateway raames elluviidavatele taristuprojektidele väga

vajaliku rahastamise ligimeelitamiseks tuleb Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga läbiviidud uuringus kindlaks tehtud kitsaskohad kõrvaldada; kutsub komisjoni üles uurima võimalust saada Euroopa Investeerimispannast toetust Kesk-Aasia riikide taristu arendamiseks tehtavateks investeeringuteks, eriti keskkoridoris;

10. on veendunud, et ELi Kesk-Aasia poliitika energeetika, ühendatuse ja ressursside mitmekesistamise valdkonnas peaks juhinduma Euroopa rohelisest kokkuleppest ja põhinema vastastikku kasulikel strateegilistel partnerlustel, milles võetakse arvesse iga Kesk-Aasia riigi eripära, tagades neile juurdepääsu moodsale tehnoloogiale ja kvaliteetsed töökohad ning ELile samal ajal turvalise ja konkurentsivõimelise juurdepääsu toormetele ja energiale; on sellega seoses mures Venemaast sõltuvuse tekitamise pärast tingituna Gazpromi ja Usbekistani vahelise maagaasilepingu allkirjastamisest Kasahstani kaudu;
11. tunnistab ELi otsustavat rolli Kesk-Aasia valdkondlike reformide rahastamisel, energiatõhususe parandamisel ja kasvuhoonegaaside heite vähendamisel; väljendab heameelt Kesk-Aasias kestlikku energiaühendust käsitleva projekti „Sustainable Energy Connectivity in Central Asia“ (SECCA) käivitamise üle 2022. aastal ning ootab huviga selle positiivset mõju riiklike poliitikameetmete tugevdamisele kestlikule energiasüsteemile üleminekul ning taastuvenergia ja energiatõhususega seotud investeeringute, suutlikkuse ja teadlikkuse suurendamisele piirkonnas;
12. rõhutab positiivse investeerimiskliima tähtsust Kesk-Aasia majandusarengu ning ELi ja Kesk-Aasia vahelise kaubanduse ja koostöö jaoks; rõhutab, et positiivne investeerimiskliima, mis toob kaasa piisava palga ja inimväärtete töötingimustega kvaliteetsete töökohtade loomise, sõltub stabiilsetest demokraatlikest institutsioonidest, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte järgimisest ning ettevõtjate ja kodanikuühiskonna suutlikkusest täita hoolsuskohustust;
13. võtab teadmiseks Kesk-Aasia riikide (välja arvatud Tadžikistan) pikaajalise lähenemisviisi suhete säilitamiseks Afganistaniga ja nende tihedama pragmaatilise koostöö Talibaniga, keda nad pärast 2021. aastal toimunud võimuhääramist siiski ei tunnusta; rõhutab, et piirkonna riikidel, eelkõige Pakistanil ja Hiinal, aga ka Kesk-Aasia riikidel on keskne tähtsus Afganistanis stabiilsuse tagamisel humanitaarabi, elektri, kaubandusvõimaluste ja ühiste ühendatusprojektide tagamise kaudu; julgustab ELi Afganistani erisaadikut jätkama tihedat koostööd Kesk-Aasia riikide partneritega ELi ja Kesk-Aasia vahelise Afganistani-teemalise dialoogi raames; tunnistab, et Kesk-Aasia on usuäärmusluse, terrorismi ja ebaseadusliku uimastikaubanduse võrgustike ohjeldamiseks väga oluline piirkond ning on Afganistanis jätkuva humanitaarkriisi tõttu järjest suurema rändesurve all; väljendab veel kord sügavat nõrdimust selle üle, et Taliban kohtleb naisi vähem kui teisejärguliste kodanikena, ning kutsub Euroopa välisteenistust ja ELi erisaadikut Afganistanis üles tegema koostööd Türkmenistani, Usbekistani ja Tadžikistaniga, et aidata naisi, kes püüavad Afganistanist põgeneda;
14. rõhutab ELi tähtsust piirkonnale olulise abiandjana; rõhutab, kui tähtis on võtta ühtne lähenemisviis Euroopa tiimina, kuna see võimaldab luua koostoimet ja saavutada võetud meetmete võimalikult suure mõju, näitab mitmepoolse koostöö eeliseid ning toob kokku parimad vahendid ja partnerid, nagu kodanikuühiskonna organisatsioonid, inimõiguste kaitsjad, sõltumatu meedia ja eksperdid ning avalik ja erasektor, et

saavutada kavandatud mõju; rõhutab vajadust tagada ELi abi ja investeeringute nähtavus ning nõuab Kesk-Aasia riikidele antava ELi abi ja eelarvetoetuse sidumist konkreetsete võrdlusalustega demokraatlike reformide, inimõiguste, kaitse, õigusriigi ja kestliku arengu valdkonnas tehtavate edusammude kohta; rõhutab, kui tähtis on koordineeritud koostöö teiste partnerite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et võimaldada koostöötajate ja vältida dubleerimist;

15. märgib, et kliimamuutused, rahvastiku kasv ja majanduslikud vajadused avaldavad üha suuremat survet Kesk-Aasia veevarudele; rõhutab vajadust sellega seotud tihedama piirkondliku koostöö järele ülem- ja alamjooksul asuvate riikide vahel, et vältida konflikte veevarude jaotamisel ja kasutamisel; peab kiiduväärseks piirkondlikke platvorme, nagu Araali mere päästmise rahvusvaheline fond, mis soodustavad Kesk-Aasia riikide vahelist dialoogi ja koostööd; tuleb meelde, et ELi ja Kesk-Aasia keskkonnadialoog loodi selleks, et toetada Araali mere stabiliseerimist ja edendada veevarude majandamise parandamist; nõuab Pariisi kliimakokkuleppe rakendamist ning on valmis pakkuma selle saavutamiseks eksperditeadmisi ja tegema koostööd;
16. rõhutab, et konfliktide, sealhulgas veejaotusega seotud konfliktide lahendamine kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja heanaaberlike suhetega ning jõu kasutamise või sellega ähvardamise vältimine iga hinna eest on üliolulised nii pikaajalise piirkondliku stabiilsuse kui ka kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks; rõhutab Tadžikistani ja Kõrgõzstani vaheliste vaidlusaluste piirialade kindlaksmääramise ja tähistamise tähtsust, et vältida edasisi sõjalisi kokkupõrkeid nende kahe riigi vahel, ning väljendab heameelt meetmete üle, mida mõlemad pooled selles osas on võtnud; kordab ELi pakkumist toetada konflikti rahumeelset lahendamist tehnilise abi ja usaldust suurendavate meetmete kaudu; väljendab heameelt selle üle, et 2023. aasta jaanuaris lahendati Kõrgõzstani ja Usbekistani vaheline piiriala kindlaksmääramise küsimus; kordab, et EL töötab massihävitusrelvade leviku tõkestamise nimel selles piirkonnas;

Demokraatia ja inimõigused

17. rõhutab, et inimõiguste austamine ja rahvusvaheliste kohustuste täitmine on ELi ja Kesk-Aasia suhete jaoks oluline; nõuab tungivalt, et Kesk-Aasia riigid täidaksid oma demokraatia ja inimõigustega seotud kohustusi, ja märgib, et see on kooskõlas ka partnerlus- ja koostöölepingutega ning üldiste tariifsete soodustuste kavaga (GSP+); rõhutab, kui oluline on pidada korrapäraselt inimõigustealaseid dialooge Kesk-Aasia riikidega, kuna need dialoogid kujutavad endast inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning poliitilise pluralismi edendamise vahendit ning murettekitavate küsimuste tõstatamise foorumit; kutsub ELi delegatsioone ja liikmesriikide Kesk-Aasia esindusi üles täitma jätkuvalt aktiivset rolli kohapeal olukorra jälgimisel, tehes koostööd inimõiguste kaitsjatega ning reageerides inimõiguste rikkumistele ja poliitiliselt motiveeritud tagakiusamisele, sealhulgas osalema kohtuprotsessides ja külastama poliitvange; julgustab tegema koostööd ÜRO lepingu järelevalveorganite ja erimenetluste esindajatega, samuti mitmepoolsetel inimõigustealastel foorumitel, nagu ÜRO Inimõiguste Nõukogu;
18. on mures vastutuse puudumise pärast inimõiguste tõsiste ja laiaulatuslike rikkumiste eest, sealhulgas karmide meetmete kasutamisel ametivõimude poolt massimeeleavalduste ja neile järgnenud rahutuste lõpetamiseks Kasahstanis toimunud

nn verise jaanuari sündmuste ajal, aga ka Tadžikistanis Mägi-Badahšani autonoomses oblastis ja Usbekistanis Karakalpakia Vabariigis; kutsub kõigi viie Kesk-Aasia riigi ametivõime üles võtma tõhusaid meetmeid, et algatada sõltumatu ja põhjalik uurimine kõigi väidetavate piinamise ja väärkohtlemise juhtumite ning muude tõsiste inimõiguste rikkumiste suhtes ning hoida ära ülemäärase jõu kasutamine ja piinamine politsei ja julgeolekujõudude poolt; kutsub Kesk-Aasia riikide valitsusi üles reformima kohtusüsteemi, et tagada suurem sõltumatus ja läbipaistvus;

19. rõhutab, et Kesk-Aasias esineb seoses demokraatliku valitsemistava, õigusriigi ja inimõiguste kaitsega põhimõttelisi demokraatiaalaseid puudujääke, mis endiselt püsivad ja on viimasel ajal mitmes aspektis veelgi süvenenud; rõhutab vajadust muuta valimisprotsessid kõigi poliitiliste osalejate jaoks läbipaistvamaks, avatumaks ja õiglasemaks; rõhutab kodanikuühiskonna olulist rolli demokraatlike reformide, hea valitsemistava ja inimõiguste kaitse toetamisel ja edendamisel Kesk-Aasias; peab kahetsusväärseks valitsusväliseid organisatsioone ja meediat käsitlevates seadusandlikes algatustes võetud piiravat lähenemisviisi, mis vähendab kodanikuühiskonna tegutsemisruumi; kutsub Kesk-Aasia riike üles võtma sisulisi meetmeid nende puuduste kõrvaldamiseks, rakendama asjakohaseid Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioone ning tagama oma rahvusvaheliste kohustuste täitmise demokraatliku valitsemistava ja inimõiguste kaitse valdkonnas, juhtides tähelepanu sellele, et nad on võtnud kohustuse seda teha ELiga sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingute, läbirääkimiste tulemusel sõlmitud laiendatud partnerlus- ja koostöölepingute ning ELi kava GSP+ raames; märgib, et Kesk-Aasia riikidel on noor ja dünaamiline elanikkond, kellele tuleks anda võimalus osaleda sisuliselt oma riigi tuleviku kujundamises; väljendab heameelt ELi ja Kesk-Aasia kodanikuühiskonna foorumi tegevuse üle ning nõuab, et EL suurendaks oma toetust kodanikuühiskonnale;
20. märgib, et Kesk-Aasia peab suurendama vastupanuvõimet desinformatsioonile ning edendama selleks kohalike keelte kasutamist sõltumatus meedias ja sisu edastamises, suurendama meediapädevust ja korraldama kohalikele ajakirjanikele sihipäraseid kursusi; rõhutab vajadust suurendada Kesk-Aasias meedia sõltumatust ja mitmekesisust ning väljendusvabadust kooskõlas kõrgeimate demokraatlike standarditega; nõuab meediaomandi ja rahastamise suuremat läbipaistvust, et meedia sõltumatust ja mitmekesisust suurendada; peab kahetsusväärseks, et Kesk-Aasia ametivõimud on kasutanud võitlust desinformatsiooni vastu selleks, et piirata väljendusvabaduse õiguspärast kasutamist, sealhulgas süüdistades väidetavas valeteabe levitamises, erimeelsuste õhutamises ja äärmusluse soodustamises neid, kes võtavad sõna korruptsiooni, ebaõigluse ja valitsusepoolse kuritarvitamise teemadel; on mures ajakirjanike ja blogijate vahistamise sagenemise ning sõltumatute meediaväljaannete sulgemisega seotud ähvarduste pärast; nõuab, et tagataks ajakirjanike, sõltumatute blogijate, inimõiguste kaitsjate ning kodaniku- ja keskkonnaaktivistide õiguste austamine ning nende kaitsmine ahistamise, surve ja ähvarduste eest, et uuritaks kõiki nende vastu suunatud rünnakuid ning et viivitamata ja tingimusteta vabastataks kõik ebaõiglaselt kinni peetud ja vangistatud isikud; mõistab hukka mitmed hiljutised valitsuse algatused sõltumatute meediateenuste sulgemiseks ning juurdepääsu tõkestamiseks nende saitidele Tadžikistanis ja Kõrgõzstanis, samuti praegu Kõrgõzstanis ja Kasahstanis arutlusel olevad meediaalaste õigusaktide eelnõud, mille tagajärjel võib riiklik kontroll meediategevuse üle suurened;

21. kutsub Kesk-Aasia riikide ametivõime üles vabastama kõik poliitvangid; kutsub Kasahstani ametivõime üles vabastama eelkõige järgmised isikud: Äjgerim Tleužan, Marat Žölanbajev, Bekižan Mendögazijev, Timur Dänebajev ja Kajrat Klõšev; kutsub Kõrgõzstani ametivõime üles vabastama järgmised isikud: Azimbek Beknazarov, Aibek Buzurmankulov, Aidanbek Ahmatov, Temir Mahmudov ja Marat Bajazov; kutsub Usbekistani ametivõime üles vabastama järgmised isikud: Davletmurat Tajimuratov, Allabay Toqimbetov, Nurlan Nayipov ja Amirbek Adilbekov; kutsub Tadžikistani ametivõime üles vabastama järgmised isikud: Faromuz Irgašov, Ulfathonim Mamadšojeva, Hursand Mamadšojev ja Hušruz Džumajev; kutsub Türkmenistani ametivõime üles vabastama järgmised isikud: Ömruzak Omarkulyýew, Myrat Dušemow, Myrat Öwezow, Mansur Mingelow ja Nurgeldi Halykow;
22. on mures selle pärast, et kuigi sooline võrdõiguslikkus on väidetavalt kõigis riikides seadusega kaitstud, on sooline vägivald, koduvägivald, lapsega sõlmitud abielud, etniliste ja usuvähemuste ning LGBTIQ-inimeste diskrimineerimine ja ahistamine Kesk-Aasias endiselt laialt levinud; nõuab tungivald, et Kesk-Aasia riikide valitsused hoiaksid need inimõiguste rikkumised ära asjakohaste õigusnormide, hariduskampaaniate ja meetmete abil, sealhulgas parandades riigiametnike, eelkõige politseinike teadlikkust ja pädevust, suurendades kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust nõuda seadusandlikke muudatusi, parandades üleelanutele pakutavaid esmaseid tugiteenuseid ja suurendades teadlikkust, et võidelda ühiskonnas olemasolevate stereotüüpide vastu ja edendada võrdõiguslikkust; on mures selle pärast et LGBTIQ-inimesi käsitletakse siiani kurjategijana, enamikus riikides puuduvad põhilised diskrimineerimisvastased õigusaktid, lesbide vastu kasutatakse korrektiivset vägistamist ning LGBTIQ-inimeste kogunemiseks ei ole loodud turvalisi kohti, kusjuures jätkuvad haarangud baarides ja muudes kokkusaamiskohtades ning politseipoolne jõhkrate meetmete kasutamine; rõhutab, et ELi mis tahes Kesk-Aasia strateegia peab olema kooskõlas ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskavaga;
23. kordab oma muret Kesk-Aasias leviva ohjeldamatu korruptsiooni ja kleptokraatia pärast, mis vähendab usaldust valitsuse vastu, suurendab ebavõrdsust, jätab kodanikud ilma avalikest teenustest ja aeglustab majanduskasvu; kutsub Kesk-Aasia riikide valitsusi üles võtma lisaks ulatuslikule korruptsioonivastasele retoorikale veel meetmeid, võtma lõpuks kohustuse võidelda korruptsiooni ja kleptokraatia vastu, võtma vastu riiklikud strateegiad, mis keskenduvad integreeritud lähenemisviisile korruptsiooni ennetamisel ja ohjamisel, suurendama läbipaistvust ja juurdepääsu teabele ning piirama eraõiguslikku mõju;
24. rõhutab, et EL peaks ära kasutama oma positiivset kuvandit Kesk-Aasias, osaledes suuremal määral kultuuri- ja avalikus diplomaatias; toetab sidemete tugevdamist ja koostöövõimaluste suurendamist Euroopa ja Kesk-Aasia institutsioonide vahel ning inimestevaheliste kontaktide ja liikuvuse edendamist, pakkudes võimalusi hariduses ja teaduses, näiteks akadeemilise tasandi vahetust programmide „Erasmus+“ ja „Horisont 2020“ kaudu, ning edendades kestlikku turismi;
25. märgib, et Kesk-Aasia on valmis alustama ELiga viisanõude kaotamise dialoogi, ja kutsub komisjoni üles hoogustama konsultatsioone Kesk-Aasia riikidele suunatud laiaulatuslike reformikavade väljatöötamise üle, et sillutada teed viisalihtsustus- ja

tagasivõtulepingute sõlmimiseks;

Kahepoolne koostöö

26. märgib, et Kasahstan on esimene Kesk-Aasia riik, kellel on ratifitseeritud laiendatud partnerlus- ja koostööleping, mis loob tugeva aluse koostöö laiendamiseks vastastikust huvi pakkuvates põhivaldkondades, nagu ühendatus, energiatõhusus, roheline majandus ja digiüleminek; väljendab heameelt, et Kasahstani Vabariik ja EL sõlmisid vastastikuse mõistmise memorandumi, mis käsitleb strateegilist partnerlust kestlike toormete, patareide ja akude ning taastuvallikatest toodetud vesiniku väärtusahelate valdkonnas; kutsub Kasahstani ametivõime üles jätkama selliste poliitiliste ja majandusreformide elluviimist, mis peaksid tugevdama demokraatiat, õigusriiki ja head valitsemistava; rõhutab, et ausa ja õiglase Kasahstani visiooni rakendamiseks tuleb tagada inimõiguste ning väljendus-, ühinemis- ja kogunemisvabaduse austamine ning parandada valimisraamistikku kooskõlas Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo soovitusetega; kutsub Kasahstani ametivõime üles viima lõpule 2022. aasta jaanuari sündmuste uurimine, avaldama oma järeldused ja tagama piinamise ohvritele õiglus; märgib potentsiaalset kasu, mida toob Kasahstaniga inimestevaheliste suhete tihendamise viisalihtsustuslepingu kaudu, mille ametlikud konsultatsioonid algasid 2023. aasta mais;
27. toonitab, et laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu eelseisev allkirjastamine ning kava GSP+ jätkuv rakendamine rõhutavad veelgi vajadust tagada Kõrgõzstanis inimõiguste ja põhivabaduste austamine kooskõlas riigi rahvusvaheliste kohustustega; jälgib murelikult demokraatlike standardite ja inimõiguste olukorra halvenemist viimastel aastatel, võttes arvesse, et Kõrgõzstani on peetud piirkonna kõige demokraatlikumaks riigiks, kus on aktiivne kodanikuühiskond ja vaba meedia; on mures poliitilise opositsiooni, teiste hulgas sotsiaaldemokraatliku erakonna esindajate tagakiusamise pärast ning sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna tegevuse vastu suunatud seadusandlike algatuste negatiivse mõju pärast, eelkõige nn valetabe seaduse ja seaduseelnõude pärast, milles käsitletakse välisesindajaid, massimeediat ja laste kaitsmist kahjuliku teabe eest, ning inimõiguste kaitsjate, meediatöötajate ja ajakirjanike ning meediakanalite vastu esitatavate kohtuasjade arvu suurenemise pärast; nõuab, et EL jätkaks kodanikuühiskonna ja sõltumatu meedia toetamist;
28. märgib, et läbirääkimiste alustamine laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu üle Tadžikistaniga annab võimaluse laiendada kahepoolset koostöö ja teabevahetuse ulatust; rõhutab vajadust jätkuva tiheda koostöö järele julgeolekuküsimustes, kuna Talibani karmi valitsemise ja riigis jätkuva humanitaarkriisi tõttu on Afganistan jätkuvalt ebastabiilsuse ja julgeolekuprobleemide allikas; kordab, et õiguspärast võitlust terrorismi ja vägivaldse äärmusluse vastu ei tohi kasutada ettekäändena opositsiooni tegevuse mahasurumiseks, väljendusvabaduse piiramiseks ega kohtusüsteemi sõltumatuse kahjustamiseks; väljendab heameelt Tadžikistani huvi üle ühineda kavaga GSP+, mis võib toetada kestlikku majanduskasvu ja hoogustada kaubandust, ning nõuab rahvusvaheliste inim- ja tööõiguste standardite tõhusat rakendamist; kutsub Tadžikistani üles tõhustama inimõiguste ja põhivabaduste, eelkõige väljendusvabaduse kaitset ning lõpetama meediatöötajate, inimõiguste kaitsjate, sõltumatute juristide ja kodanikuühiskonna hirmutamise ja tagakiusamise ning pamiiri vähemuse repressioonide Mägi-Badahšani autonoomses oblastis;

29. märgib, et Türkmenistan on endiselt ainus Kesk-Aasia riik, kes ei ole sõlminud ELiga partnerlus- ja koostöölepingut, ning see asjaolu piirab kahepoolse koostöö võimalusi; rõhutab, et Türkmenistan peab näitama, et tema kahetsusväärne demokraatia ja inimõiguste olukord on paranenud, et Euroopa Parlament saaks oma seisukoha läbi vaadata ning partnerlus- ja koostöölepingu ratifitseerida; nõuab tungivalt, et Türkmenistani valitsus dekriminaliseeriks meestevahelised vastastikusel nõusolekul põhinevad seksuaalsuhted; märgib, et Türkmenistani huvides peaks olema tagada riigi avatus, et vältida piiratud koostöövõimalustega piirkonnas kõrvalejäämist; tunnustab vastastikku kasuliku koostöö potentsiaali sellistes valdkondades nagu energeetika, ühendatus ja kaubandus ning kiidab heaks Türkmenistani väljendatud huvi tarnida Euroopasse gaasi Kaspia mere gaasitorujuhtme ehitamise teel;
30. võtab teadmiseks Usbekistanis väljakuulutatud reformid, mille eesmärk on saavutada riigis tõelised muutused sotsiaal-majandusliku arengu, tõhusa halduse, sõltumatuma kohtusüsteemi ning inimõiguste ja põhivabaduste austamise osas; rõhutab, et põhiseadusreform annab võimaluse tugevdada õigusriiki ja anda reformidele kindel õiguslik alus; kordab siiski oma sügavat muret Usbekistani kehva olukorra pärast demokraatia, meediavabaduse, inimõiguste ja õigusriigi valdkonnas, sealhulgas seoses Karakalpakkia meelevalduse jõhkra mahasurumise, nii valitsusväliste organisatsioonide kui ka poliitiliste erakondade ühinemisvabaduse piiramise ning ajakirjanike, sõltumatute blogijate, sisutootjate ja inimõiguste kaitsjate tagakiusamise ja ähvardamisega; tuletab ametivõimudele meelde, kui oluline on kaitsta väljendusvabadust nii internetis kui ka mujal, kogunemis- ja ühinemisvabadust ning meedia sõltumatust; väljendab heameelt naiste õiguste mõningase märkimisväärse paranemise üle Usbekistanis; nõuab tungivalt, et Usbekistani valitsus dekriminaliseeriks meestevahelised vastastikusel nõusolekul põhinevad seksuaalsuhted; kiidab heaks ELi ja Usbekistani laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu üle peetavate läbirääkimiste lõpuleviimise ning kordab oma nõudmist viia kiiresti lõpule lepingu allkirjastamiseks vajalikud õiguslikud ja tehnilised menetlused; väljendab heameelt Usbekistani juhtiva rolli üle piirkondliku koostöö edendamisel eri valdkondades, sealhulgas ühendatus ja veevarude kasutamine;
- o
- o o
31. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Kasahstani, Kõrgõzstani, Tadžikistani, Türkmenistani ja Usbekistani presidentidele, valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

Kesk-Aasia on Euroopa Liidu jaoks strateegiliselt oluline piirkond. ELi tegevus selles piirkonnas põhineb 2019. aastal vastu võetud Kesk-Aasia strateegial, milles keskendutakse vastupidavuse, jõukuse ja piirkondliku koostöö edendamisele.

Alates strateegia vastuvõtmisest on piirkonda mõjutanud märkimisväärsed välistegurid, nagu Venemaa ebaseaduslik agressioonisõda Ukraina vastu, Talibani võimuhaaramine Afganistanis ja Hiina ülemaailmsed ambitsioonid, samuti sisemine ebastabiilsus, eelkõige 2022. aasta jaanuaris Kasahstanis toimunud vägivaldsed rahutused, 2021. aasta novembris ja 2022. aasta mais Tadžikistanis Mägi-Badahšani autonoomses oblastis ning 2022. aasta juulis Usbekistanis Karakalpakia Vabariigis toimunud meeleavaldustele järgnenud vägivaldsed repressioonid ning korduvad kokkupõrked Kõrgõzstani ja Tadžikistani piiril.

Raporti eesmärk on käsitleda ELi ja Kesk-Aasia tihedama koostöö võimalusi ja probleeme ülemaailmsete ja piirkondlike geopoliitiliste muutuste kontekstis.

**LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD,
KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI**

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et ta sai raporti koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Euroopa välisteenistus
Open Dialogue Foundation
European Neighbourhood Council
International Partnership for Human Rights (IPHR)
Human Rights Watch
Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik e.V.
Kõrgõzstani suursaadik ELi juures
Kasahstani inimõiguste volinik
Kasahstani asevälisminister

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raportöör.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	28.11.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 51 -: 3 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Pedro Marques, David McAllister, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Vladimír Bilčík, Jakop G. Dalunde, Christophe Grudler, Anja Haga, Evin Incir, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Milan Zver
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Clare Daly, Mónica Silvana González, Miguel Urbán Crespo

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

51	+
ECR	Anna Fotyga, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch
NI	Fabio Massimo Castaldo, Kinga Gál, Márton Gyöngyösi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Anja Haga, Sandra Kalniete, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Mónica Silvana González, Evin Incir, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Elena Yoncheva
The Left	Clare Daly, Miguel Urbán Crespo, Mick Wallace
Verts/ALE	Jakop G. Dalunde, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

3	-
ID	Jean-Lin Lacapelle, Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis

1	0
ECR	Charlie Weimers

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu